

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Sžr/164/2016
Identifikačné číslo spisu: 4014200192
Dátum vydania rozhodnutia: 12.12.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Hargaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:4014200192.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Hargaša a členov senátu JUDr. Kataríny Benczovej a Mgr. Petra Melichera, v právnej veci žalobkyne: A., bytom Z., zast.: Advokátska kancelária Korytár, s.r.o., so sídlom Sladovnícka 13, Trnava, proti žalovanému: Okresný úrad Komárno, pozemkový a lesný odbor, so sídlom Senný trh 4, Komárno, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. OU-KN-PLO-2013/00013/7 zo dňa 30. decembra 2013, konajúc o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sp/18/2014-68 zo dňa 13. júna 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sp/18/2014-68 zo dňa 13. júna 2016 p o t v r d z u j e .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Nitre podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) potvrdil rozhodnutie žalovaného, ktorým ten nepriznal navrhovateľke právo na navrátenie vlastníctva k pozemkom v kat. území Čalovec zapísaných v PKV č. 306 parc. č. 339/8 roľa o výmere 20911m², parc. č. 340/8 lúka o výmere 11320m², parc. č. 340/9 lúka o výmere 25030m², parc. č. 347/12 pasienok o výmere 25365m², parc. č. 349/6 roľa o výmere 21800m², parc. č. 351/15 roľa o výmere 26170m², parc. č. 358/2 lúka o výmere 2300m², a to z dôvodu, že žalobkyňa nespĺňa podmienky podľa § 2 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z.z.“),

Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku poukázal na odôvodnenie uvedeného rozhodnutia žalovaného, podľa ktorého si žalobkyňa dňa 05.11.2004 uplatnila reštitučný nárok na navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam v kat. území Čalovec po pôvodných vlastníkoch K. a manželka A., rod. I. (rodičia manžela). V žiadosti žalobkyňa uviedla, že nehnuteľnosti boli pridelené v II. pozemkovej reforme manželovým rodičom: K. a manželka A., rod. I. a pozemky v r. 1949 museli opustiť, nakoľko začali vznikať JRD, ktoré pridelenú pôdu začali obrábať. Správny orgán po získaní všetkých relevantných

dokladov a listín od žalobkyne a príslušných orgánov a po ich preštudovaní dospel k záveru, že žalobkyňa nie je oprávnenou osobou podľa § 2 zákona č. 503/2003 Z.z., ktoré si môžu uplatniť nárok. Z písomného nároku doručeného správne mu orgánu nevyplýva, že by navrhovateľka konala v mene niekoho iného. Zo žiadneho ustanovenia právnych predpisov, upravujúcich zastupovanie, nemožno vyvodíť ako podmienku platnosti plnej moci jej preukázanie tretej osobe. Rozhodujúca je jej objektívna existencia, čo znamená, že z prejavu splnomocnenca musí vyplývať, že právny úkon robí v mene splnomocniteľa na základe plnej moci. Nie je na prekážku, resp. vadu právneho úkonu, ak súčasne s týmto úkonom nepredloží plnú moc. Z písomného prejavu navrhovateľky vôbec nevyplýva, že by konala v mene niekoho iného. Splnomocnenie, ktoré predložila v priebehu správneho konania a bolo doručené správne mu orgánu dňa 12.12.2013, bolo podpísané dňa 25.03.2003, teda ešte pred účinnosťou zákona č. 503/2003 Z.z., ktorý bol účinný od 01.01.2004. V tom čase ešte tento zákon neexistoval. Toto splnomocnenie je určené na prejednanie dedičstva po neb. manželovi žiadateľky P., ktorý zomrel dňa XX.XX.XXXX. Dedičstvo po ňom bolo prejednané v konaní D 1382/02 dňa 25.03.2003 u notárky JUDr. Ludmily Kutíšovej. Správny orgán toto splnomocnenie pre reštitučný nárok neuznal.

Ďalej krajský súd poukázal na to, že proti uvedenému rozhodnutiu žalovaného podala žalobkyňa návrh na preskúmanie rozhodnutia, v ktorom uviedla, že s rozhodnutím nesúhlasí, pretože na všetky výzvy správneho orgánu reagovala a doplnila všetky požadované doklady. Správny orgán dobre vedel, že konala v mene svojich detí a nesúhlasila s tým, aby postupom správneho orgánu ona ako účastníčka konania a jej deti utrpeli ujmu. Krajský súd rozsudkom č. k. 23Sp/18/2014-22 zo dňa 31.03.2014 rozhodnutie žalovaného potvrdil. Po odvolaní žalobkyne Najvyšší súd SR uznesením sp. zn. 3Sžr/73/2014 zo dňa 01.07.2015 zrušil uvedený rozsudok Krajského súdu v Nitre a vec mu vrátil na nové konanie. Najvyšší súd SR sa stotožnil s námietkou navrhovateľky týkajúcou sa nepreskúmateľnosti rozhodnutia krajského súdu, pretože tento v preskúmaní konaní nevyhodnotil zistené skutočnosti tak, aby zodpovedali zákonu a v odôvodnení rozsudku sa nevysporiadal s námietkou vo vzťahu k predloženému plnomocenstvu z 25.03.2003, ktoré správny orgán pre reštitučný nárok neuznal.

Krajský súd uviedol, že prostredníctvom dožiadaného súdu v Považskej Bystrici bola žalobkyňa vypočutá, pričom poukázala na to, že správny orgán nesprávne vyhodnotil plnú moc, ktorá bola predložená, nedostatočne vec právne posúdil a plnomocnenstvo bolo podpísané v čase, keď už mala vedomosť o reštitučnom zákone. Krajský súd ďalej poukázal na to, že žalobkyňa si dňa 05. 11. 2004 žiadosťou uplatnila nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré sa nachádzajú v kat. území Čalovec po pôvodných vlastníkoch K. a manželke A., rod. I., ktorým bola pôda pridelená na základe výmeru č. 3264/48-11 zo dňa 14.05.1948.

Krajský súd dôvodil, že zákon č. 503/2003 Z.z. upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu. Cieľom tohto zákona spolu s ostatnými reštitučnými zákonmi je zabezpečiť tzv. reštitučné procesy zmiernenia niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v zákone v presne ustanovenom období vo vzťahu k presne vymedzenému okruhu osôb a na základe v zákone taxatívne ustanovených prípadov straty majetku. Rozhodujúcu právomoc zákon zveril obvodným pozemkovým úradom, ktorých povinnosťou je postupovať v správnom konaní podľa jednotlivých ustanovení Správneho poriadku a pri ich aplikácii vychádzať zo základných zásad správneho konania tak, ako sú zakotvené v ustanovení § 3 Správneho poriadku. Správny orgán je viazaný zásadou zákonnosti, teda je povinný v konaní a pri rozhodovaní zachovať procesné predpisy ako aj predpisy hmotnoprávne. Musí postupovať v konaní tak, aby zabezpečoval ochranu práv osôb a súčasne vyžadoval plnenie ich povinností v nadväznosti na ochranu záujmov štátu a spoločnosti. Jedná sa o presadzovanie cieľov hmotnoprávnej úpravy konkrétnej veci.

Krajský súd poukázal na to, že v danom prípade sa správny orgán zaoberal splnením podmienky podľa § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z., teda skutočnosti, či žalobkyňa je oprávnenou osobou na navrátenie vlastníctva v zmysle reštitučného zákona. Z pripojeného administratívneho spisu bolo podľa krajského súdu jednoznačne preukázané, že žalobkyňa si dňa 03.11.2004 uplatnila nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom v kat. území Obce Čalovec po pôvodnom vlastníkovi I., rod. A. a konkrétne uviedla vložku 306 a parcelné čísla nehnuteľností. Svoju žiadosť odôvodnila tým, že predmetné nehnuteľnosti boli

pridelené v druhej pozemkovej reforme manželovým rodičom K. a manželke A., rod. I.. V r. 1949 museli nehnuteľnosti opustiť, nakoľko sa začalo zakladať JRD a pridelenú pôdu začalo užívať a obrábať. Keďže rodičia manžela i manžel zomreli pred rokom 2004, ako oprávnená osoba si uplatnila vyššie uvedený nárok. Zo žiadosti je podľa krajského súdu zrejmé, že žalobkyňa sa označila za oprávnenú osobu, pričom v žiadosti neuviedla, že existuje splnomocnenie, na základe ktorého je splnomocnená zastupovať svoje deti v reštitučnom nároku. Správny orgán na základe takto podanej žiadosti konal so žalobkyňou a vyžadoval od nej predloženie všetkých podkladov pre rozhodnutie. Z predložených dedičských rozhodnutí po neb. K. č. D 854/74 zo dňa 21.11.1974 prebral dedičstvo po nebohom syn poručiťľa P., nar. XX.XX.XXXX (manžel navrhovateľky) a na základe osvedčenia o dedičstve A., rod. I.. D 141/2001 zo dňa 11.10.2001 nadobudol majetok syn poručiťľky P.. P. zomrel dňa XX.XX.XXXX a na základe osvedčenia o dedičstve č. D 1382/02 zo dňa 25.03.2003 nadobudla do vlastníctva predmetné nehnuteľnosti kat. území Čalovec manželka A..

Krajský súd zdôraznil, že v prejednávacom prípade boli oprávnenými osobami manželia K. a manželka A., rod. I., ktorým predmetné nehnuteľnosti boli pridelené výmerom č. 3264/48-11 zo dňa 14.05.1948. Keďže títo zomreli pred účinnosťou zákona č. 503/2003 Z.z., oprávneným sa stali podľa § 2 ods. 2 písm. c/ deti a manžel uvedenej osoby v ods. 1 všetci rovnakým dielom. Keďže dieťa oprávnený P. zomrel dňa XX.XX.XXXX, tiež pred účinnosťou zákona, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti a ak niektoré z nich zomrelo, jeho deti. Krajský súd preto uzavrel, že žalobkyňa A. nie je oprávnenou osobou v zmysle § 2 ods. 2 písm. c/ zákona č. 503/2003 Z.z. Krajský súd vyhodnotil uplatnený písomný nárok žalobkyne tak, že ho podala vo svojom mene, nekonala za nikoho iného, pretože v tomto podaní neuviedla ani mená svojich detí a ani existenciu splnomocnenia zo dňa 25.03.2003. Krajský súd poukázal tiež na to, že toto splnomocnenie bolo predložené správne mu orgánu až po vydaní rozhodnutia dňa 30.12.2013, resp. v súdnom konaní.

Krajský súd uzavrel, že zákon č. 503/2003 Z.z. je špeciálnym zákonom, ktorý taxatívne uvádza poradie oprávnených osôb a keďže žalobkyňa nespĺnila ani jednu podmienku uvedenú v tomto ustanovení, správne správny orgán rozhodol tak, že jej nenavrátil vlastnícke právo k nehnuteľnostiam podľa tohto zákona. Podľa názoru krajského súdu správny orgán pred vydaním rozhodnutia riadne zistil skutočný stav veci, konal v súčinnosti so žalobkyňou, ktorá predkladala potrebné podklady a v priebehu celého správneho konania nepredložila splnomocnenie a ani neoznámila správne mu orgánu, že by konala v mene svojich detí.

O trovách rozhodol krajský súd tak, že žalobkyňi ich náhradu nepriznal, pretože v konaní nemala úspech.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyňa odvolanie a žiadala, aby najvyšší súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Namietala, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku v dostatočnej miere nezaoberal jej tvrdeniami a bez podrobnej právnej argumentácie skonštatoval, že žalobkyňa nie je legitimovanou osobou podľa § 2 zákona č. 503/2003 Z.z. Mala za to, že v zmysle § 2 ods. 2 písm. c/ uvedeného zákona sa ako podmienka nevyžaduje, aby oprávnené osoby si museli uplatniť nárok len všetci spoločne. To znamená, že ak si nárok neuplatnia všetky oprávnené osoby spoločne, nárok nezaniká, resp. ten z oprávnených, ktorý si nárok uplatnil, bude neúspešný. Zákon č. 503/2003 Z.z. teda nevyžaduje nerozlučné procesné spoločenstvo a nevyžaduje ho ani Správny poriadok. Podľa názoru žalobkyne by v prípade opačného výkladu o procesnom spoločenstve v § 2 uvedeného zákona došlo k porušeniu základného práva žalobkyne na spravodlivé súdne konanie v zmysle ustanovenia čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a tiež práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a neposlednom rade práva vlastníť majetok garantovaného čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky. V tejto súvislosti žalobkyňa poukázala na výklad § 2 zákona č. 503/2003 Z.z. Ústavným súdom Slovenskej republiky v náleze sp. zn. I. ÚS 123/2010-48 zo dňa 30.06.2010, v ktorom bolo okrem iného uvedené, že ak je k dispozícii viac výkladov právnej normy, je potrebné zvoliť ten, ktorý vôbec, resp. čo najmenej zasahuje do toho-ktorého práva, či slobody. Zákon neobsahuje žiadne pravidlo, ktoré by eliminovalo reštitučný nárok oprávnenej osoby uvedenej v niektorej zo skupín, či v rámci jednej skupiny, ak tento nárok neuplatnili osoby uvedené v prednejšom

poradí, či aj iné osoby v tom istom poradí. Zdôraznila, že s poukazom na judikatúru ústavného súdu je osobou rovnocenne patriacou do okruhu oprávnených osôb vymedzených v § 2 zákona č. 503/2003 Z.z., a preto má právo na zmiernenie následkov majetkových krívd.

Mala za to, že krajský súd napriek názoru najvyššieho súdu o nedostatočnom odôvodnení jeho predchádzajúceho rozsudku, napadnutý rozsudok opätovne nedostatočne odôvodnil rozhodujúce skutočnosti, ktoré spočívajú v nedostatku aktívnej legitímácie žalobkyne na navrátenie sporných nehnuteľností a existencii plnomocenstva, čo robí napadnutý rozsudok krajského súdu nepreskúmateľným. V tejto súvislosti poukázala na konštantnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu Slovenskej republiky vo vzťahu k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie. Nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov v odôvodnení pri posúdení zásadnej otázky postihuje rozsudok inou vadou, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Podľa žalobkyne jej bola napadnutým rozsudkom krajského súdu odňatá možnosť konať pred súdom, keď odôvodnenie napadnutého rozsudku nezodpovedá požiadavke preskúmateľnosti a presvedčivosti súdneho rozhodnutia. Okrem toho napadnutý rozsudok považovala za zmätočný pre jeho nezrozumiteľnosť. Zastávala názor, že v jej prípade sú podmienky ako oprávnenej osoby podľa § 2 zákona č. 503/2003 Z.z. jednoznačne splnené a výklad uvedeného zákonného ustanovenia žalovaným a krajským súdom je nesprávnym právnym posúdením veci.

Ďalej namietala, že krajský súd sa nedostatočne vysporiadal aj s plnomocenstvom žalobkyne od jej detí zo dňa 25.03.2003, na ktoré poukazovala v správnom konaní a ktoré žalovaný neuznal z dôvodu, že bolo podpísané ešte pred účinnosťou zákona č. 503/2003 Z.z. (od 01.01.2004). V tejto súvislosti s poukazom na znenie predmetného plnomocenstva dôvodila, že Správny poriadok ani OSP nevyžadujú, aby plnomocenstvo okrem úkonu, na ktorý sa splnomocnená osoba splnomocňuje, bola uvedená aj podrobná právna kvalifikácia nároku, ktorý má splnomocnená osoba uplatňovať. Na tom nič nemení ani skutočnosť, že plnomocenstvo bolo udelené pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 503/2003 Z.z., nakoľko žalobkyňa bola splnomocnená na uplatnenie reštitučného nároku. Mala za to, že žalovaný vedel, že žalobkyňa konala za svoje deti. Žalobkyňa v priebehu správneho konania na výzvy žalovaného vždy poskytla všetky vyžiadané písomnosti a až po podaní sťažnosti na nečinnosť dňa 13.09.2013 žalovaný žiadal o predloženie plnomocenstva. Na tomto mieste zdôraznila, že žiadne zákonné ustanovenie upravujúce zastupovanie neurčuje ako podmienku platnosti plnej moci jej preukázanie tretej osobe. Rozhodujúca je jej objektívna existencia, čo znamená, že z konania splnomocnenca musí vyplývať, že daný právny úkon robí v mene splnomocniteľa. Podľa jej názoru vadu právneho úkonu nespôsobuje skutočnosť, že splnomocnenec plnomocenstvo pri samotnom právnom úkone nepredloží. Ďalej v tejto súvislosti dôvodila, že v čase podpísania plnomocenstva už boli v médiách publikované informácie týkajúce sa prijatia tretieho reštitučného zákona, ktoré účelom je zabezpečiť tzv. reštitučné procesy zmiernenia niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v presne ustanovenom období vo vzťahu k presne vymedzenému okruhu osôb a na základe taxatívne vymedzených prípadov straty majetku.

Žalovaný sa k odvolaniu žalobkyne nevyjadril.

Dňom 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok upravujúci v zmysle § 1 písm. a) právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho a rozhodujúceho v správnom súdnictve, a v zmysle § 1 písm. b) konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve.

Podľa § 492 ods. 1 Správneho súdneho poriadku konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Podľa § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 OSP preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu dôvodov odvolania podľa § 212 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP, bez nariadenia pojednávania, podľa § 250ja ods. 2 a § 214 OSP v spojení s § 246c ods.1 veta prvá OSP s tým, že deň verejného vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk a dospel k záveru, že odvolaniu žalobkyne nie je možné vyhovieť. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 12. decembra 2018 podľa § 156 ods.1 a 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP.

Podľa § 1 prvá veta zákona č. 503/2003 Z.z. tento zákon upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (ďalej len „rozhodujúce obdobie“) spôsobom uvedeným v ustanovení § 3.

Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v ustanovení § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5 alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami štátni občania Slovenskej republiky, fyzické osoby v tomto poradí:

- a) dedič zo závetu, ktorý bol predložený v konaní o dedičstve, ktorý nadobudol celé dedičstvo,
- b) dedič zo závetu, ktorý nadobudol dedičstvo, ale len v miere zodpovedajúcej jeho dedičskému podielu; to neplatí, ak dedičovi podľa závetu pripadli len jednotlivé veci alebo práva; ak bol dedič závetom ustanovený len k určitej časti pozemku, na ktorú sa vzťahuje povinnosť vydania, je oprávnený len k tejto časti pozemku,
- c) deti a manžel osoby uvedenej v odseku 1, všetci rovným dielom; ak dieťa zomrelo pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti, a ak niektoré z nich zomrelo, jeho deti,
- d) rodičia osoby uvedenej v odseku 1,
- e) súrodenci osoby uvedenej v odseku 1, a ak niektorý z nich zomrel, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti.

Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. právo na navrátenie vlastníctva k pozemku môže uplatniť oprávnená osoba do 31. decembra 2004 na obvodnom pozemkovom úrade, v ktorého obvode vlastníla pozemok, a zároveň preukáže skutočnosti podľa § 3. Neuplatnením práva v lehote právo zanikne.

Predmetom preskúmovacieho konania v danej veci bolo rozhodnutie a postup žalovaného správneho orgánu, ktorým rozhodnutím žalovaný v rámci konania podľa reštitučného zákona č. 503/2003 Z.z. žalobkyne ako žiadateľke nepriznal právo na navrátenie vlastníctva k žiadaným nehnuteľnostiam, a to z dôvodu nesplnenia podmienky podľa § 2 uvedeného zákona. Najvyšší súd v procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu, obsiahnutých v odôvodnení napadnutého prvostupňového rozsudku, ktoré z tohto dôvodu neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

Podľa článku 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou. Vplyvom ústavy dochádza k vsunutiu jej obsahovo-hodnotových vlastností do všeobecných pojmov zákona tak, aby bol zabezpečený ústavne konformný výklad. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je súčasťou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Práve tu je ťažisko činnosti správneho súdnictva, pretože dikcia zákona nemôže byť interpretovaná izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle článku 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (článok 7 Ústavy Slovenskej republiky) a po vstupe

Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva a Európskej únie.

Z ustanovenia § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. vyplýva, že právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa toho zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 spôsobom uvedeným v ustanovení § 3. V prejednávanej príhode nebol spornou otázkou spôsob, ktorým v rozhodnom období prešlo vlastníctvo k dotknutým nehnuteľnostiam (pozemkom) na štát. Spornosť nastala v súvislosti s posúdením žiadosti zo dňa 03.11.2004, a to vo vzťahu k tomu, či bola podaná oprávnenou osobou, resp. v mene oprávnených osôb uvedených v § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z.

Ako konštatoval Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. I. ÚS 123/2010 zo dňa 30.06.2010, „z ustanovenia § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. vyplýva, že oprávnenými osobami sú všetky osoby v tomto ustanovení uvedené. Ich zaradenie do jednotlivých skupín neznamená, že ak existujú osoby v prednejšom poradí, nemôžu reštitučný nárok úspešne uplatniť osoby uvedené v neskoršom poradí, alebo ak v tom istom poradí existuje viac osôb, že jedna z nich môže uplatniť nárok len v pomere k počtu týchto osôb, ak tieto osoby alebo osoby v prednejšom poradí svoj nárok neuplatnili, a preto ich právo zaniklo. V tomto smere totiž zákon č. 503/2003 Z.z. neobsahuje žiadne pravidlo, ktoré by eliminovalo reštitučný nárok oprávnenej osoby uvedenej v niektorej zo skupín či v rámci jednej skupiny, ak tento nárok neuplatnili osoby uvedené v prednejšom poradí, či aj iné osoby v tom istom poradí. Nečinnosť týchto osôb otvára cestu pre uplatnenie „celého“ reštitučného nároku osobe, ktorá sa ho aktívne domáha na príslušnom orgáne, lebo aj táto osoba je rovnocenne zahrnutá do okruhu oprávnených osôb, ktorých sa tiež zmiernenie následkov majetkových krívd spáchaných na (spolu) vlastníkoch nehnuteľností v minulosti (rozhodnom období) týka. Inak povedané, uspokojenie nárokov týchto ďalších oprávnených osôb (osoby) pri nečinnosti iných osôb zodpovedá zmyslu a účelu zmierneného reštitučného zákona. Takáto interpretácia ustanovenia § 2 cit. zákona je nielen konformná s jeho dikciou, ale aj zmyslom a účelom tohto zákona, a naostatok je aj v súlade so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti, keď sa do širšej „rodiny“ vracia len to, čo bolo odtiaľ nesprávne odňaté alebo vzaté.“

Vo veci žalobkyne sa však nejedná o ústavným súdom vo vyššie uvedenom náleze opísaný prípad tak, ako sa mylne žalobkyňa domnieva. Preskúmaním predmetnej žiadosti zo dňa 03.11.2004 najvyšší súd zistil, že išlo o uplatnenie nároku na vrátenie vlastníctva k tam uvedeným pozemkom, a to zo strany žalobkyne, ktorá nárok uplatnila vo svojom mene. V žiadosti žalobkyňa uviedla, že predmetné nehnuteľnosti boli pridelené v 2. pozemkovej reforme manželovým rodičom K. a A., rod. I.. V roku 1949 museli nehnuteľnosti opustiť, nakoľko sa začalo zakladať JRD, ktoré pridelenú pôdu začalo obrábať. Žalobkyňa v žiadosti poukázala na to, že rodičia aj manžel zomreli pred rokom 2004, a preto si ako oprávnená osoba uplatnila reštitučný nárok. K žiadosti ako prílohy pripojila návrh prídellového plánu zo skonfiškovaných poľnohospodárskych majetkov, výmer o vlastníctve pôdy a potvrdenú objednávku na vyhotovenie identifikácie.

Z pohľadu reštitučných nárokov k dotknutým pozemkom je nesporné, že podmienka ich prechodu na štát alebo inú právnickú osobu v rozhodnom období spôsobom uvedeným v ustanovení § 3 splnená bola. Tiež je nesporné, že oprávnenými osobami podľa § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. boli rodičia manžela žalobkyne, a to K. a manželka A., rod. I.. K. zomrel dňa XX.XX.XXXX a jeho manželka A., rod. I. zomrela dňa XX.XX.XXXX, t. j. pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5 zákona č. 503/2003 Z.z., a preto sa ďalšou oprávnenou osobou stal ich syn P., nar. XX.XX.XXXX (manžel žalobkyne). P. zomrel dňa XX.XX.XXXX, t. j. taktiež pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5 zákona č. 503/2003 Z.z. To znamená, že v tomto prípade sa uplatnilo ustanovenie § 2 ods. 2 písm. c/ zákona č. 503/2003 Z.z. za bodkočiarkou, a teda oprávnenými osobami sa stali deti manžela žalobkyne P. ako oprávnenej osoby po jeho rodičoch, a to P., nar. XX.XX.XXXX, J., rod. B., nar. XX.XX.XXXX a C., rod. B., nar. XX.XX.XXXX. Výklad ustanovenia § 2 zákona č. 503/2003 Z.z. zo strany žalobkyne teda nie je správny.

K žalobkyňou v správnom konaní predloženému plnomocenstvu zo dňa 25.03.2003, ktorým ju jej deti splnomocnili na zastupovanie vo všetkých veciach týkajúcich sa reštitúcie pozemkov po ich právnych predchodcoch, sa odvolací súd stotožňuje s názorom žalovaného správneho orgánu a krajského súdu o jeho neuznaní vo vzťahu k žiadosti žalobkyne. Odvolací súd súhlasí so žalobkyňou, že žiadne zákonné ustanovenie upravujúce zastupovanie neurčuje ako podmienku platnosti plnomocenstva jej preukázanie tretej osobe a že rozhodujúca je jeho objektívna existencia. Rovnako tak s tým, že z konania splnomocnenca musí vyplývať, že daný právny úkon robí v mene splnomocniteľa. Práve táto skutočnosť je v kontexte s obsahom žiadosti zo dňa 03.11.2004 rozhodujúcou, keďže z nej bez zjavnej pochybnosti vyplýva konanie žalobkyne vo vlastnom mene, nie v mene svojich detí.

Záverom najvyšší súd poukazuje na názor vyslovený Ústavným súdom Slovenskej republiky v náleze sp. zn. III ÚS 127/2010 zo dňa 22.06.2010, v ktorom ústavný súd poukázal na to, že k „reštitučným nárokom je potrebné pristupovať zvlášť citlivo, aby v súdnom konaní prípadne nedošlo k ďalšej krivde. Reštitučné zákony majú zabezpečiť, aby demokratická spoločnosť pristupovala aspoň k čiastočnému zmierneniu následkov minulých majetkových a iných krívd spočívajúcich v porušovaní všeobecne uznávaných ľudských práv a slobôd zo strany štátu. Štát a jeho orgány sú teda povinné postupovať obzvlášť v konaní podľa týchto zákonov v súlade so zákonnými záujmami osôb, ktorých ujma na základných ľudských právach a slobodách má byť aspoň čiastočne kompenzovaná. Uplatnenie reštitučných predpisov má za cieľ obnoviť oprávneným osobám ich pôvodné vlastnícke vzťahy, prípadne poskytnúť náhradný pozemok alebo finančnú náhradu. K reštitúcii dochádza na základe presne stanoveného dôvodu, ktorým boli menovite uvedené prípady straty vlastníctva majetku (reštitučný titul).“ Najvyšší súd uzatvára, že žalovaný správny orgán a následne krajský súd v konaní o opravnom prostriedku postupovali v súlade s vyššie uvedenými zásadami reštitučného konania, žalovaný konal zároveň v súlade so zásadami správneho konania vyjadrenými v § 3 Správneho poriadku, a to predovšetkým so zásadou materiálnej pravdy a čo najúplnejšieho zistenia skutkového stavu, o čom svedčí obsah administratívneho spisu a jednotlivé procesné úkony žalovaného smerujúce k uvedenému cieľu. Na druhej strane je však potrebné dodať, že štátne orgány ani súdy nemôžu nahrádzať konanie fyzických alebo právnických osôb pri plnení ich povinností, resp. uplatňovaní práv vyplývajúcich zo všeobecne záväzných právnych predpisov.

Najvyšší súd konštatuje, že žalobkyňa v odvolaní neuviedla také skutočnosti, ktoré by spochybňovali vecnú správnosť výroku rozsudku krajského súdu, ani také právne relevantné námietky, s ktorými by sa krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nebol dostatočne vysporiadal. Najvyšší súd teda nezistil ani procesné vady, ktoré by samy o sebe boli dôvodom pre zrušenie rozhodnutia Krajského súdu v Nitre. Rozsudok krajského súdu sa dostatočne podrobne zaoberá skutkovými zisteniami správneho orgánu a námietkami žalobkyne. Odvolací súd sa preto v plnom rozsahu stotožňuje s dôvodmi prvostupňového rozsudku, ktoré zodpovedajú obsahu spisu a tieto dôvody si odvolací súd osvojuje ako svoje vlastné.

Keďže podľa názoru najvyššieho súdu krajský súd o otázkach, ktoré boli dôvodom podaného odvolania, nerozhodol svojvoľne a nezákonne a keďže najvyšší súd nezistil dôvod na zmenenie alebo zrušenie napadnutého rozsudku, považujúc jeho odôvodnenie za logické, jasné a zrozumiteľné a nezistil v tomto rozhodnutí žiaden rozpor so zákonom, rozsudok krajského súdu podľa § 219 ods. 1 a 2 OSP potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 a § 250k ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 OSP tak, že neúspešnej žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania nepriznal a žalovanému náhrada trov konania neprináleží zo zákona.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.